

1. Tutkimuksen nimi

KIELIVÄHEMMISTÖJEN TIEDOLLISET OIKEUDET JA TOIMINTAKYVYT

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä ja yhteystiedot

- Täydentävän rahoituksen sopimustutkimus/hanke.

Itä-Suomen yliopisto, PL 1627, 70211 Kuopio, puhelinvaihde 0294 45 1111, sähköposti:
kirjaamo@uef.fi

- Perusrahalta tai henkilökohtaisella apurahalla tehtävä tutkimus
- Opinnäytetyö (kandidaatti- tai pro gradu -tutkielma, väitöskirja)
- Yhteisrekisterinpitäjä

Itä-Suomen yliopisto, PL 1627, 70211 Kuopio, puhelinvaihde 0294 45 1111, sähköposti:
kirjaamo@uef.fi. Nuorisotutkimusseura, Kumpulantie 3 A, 00520 Helsinki

3. Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Itä-Suomen yliopisto/Humanistinen osasto ja Nuorisotutkimusseura. Osapuolet vastaavat yhteisesti tutkimuksen toteuttamisesta, aineiston keruusta, käsittelystä ja analysoinnista.

4. Tutkimuksen vastuulliset johtajat

Vastuullinen johtaja, Itä-Suomen yliopisto: Maarit Koponen, Itä-Suomen yliopisto, Humanistinen osasto, Yliopistokatu 2, 80100 Joensuu, puh. 050 470 4257, maarit.koponen@uef.fi.

Vastuullinen johtaja, Nuorisotutkimusseura: Antti Kivijärvi, Nuorisotutkimusseura, Kumpulantie 3 A, 00520 Helsinki, puh. 0400 624 689, antti.kivijarvi@nuorisotutkimus.fi

5. Tutkimuksen suorittajat

Itä-Suomen yliopisto: Maarit Koponen, Mary Nurminen, Nina Havumetsä, Juha Lång.
Nuorisotutkimusseura: Antti Kivijärvi, Arseniy Svnarenko. Tutkimusryhmä täydentyy kesän/syksyn 2023 aikana myös kahdella tutkimusavustajalla.

6. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Itä-Suomen yliopisto, Helena Eronen, puh. 0294 458187, tietosuoja@uef.fi

7. Yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa

Maarit Koponen, puh. 050 470 4257, maarit.koponen@uef.fi.

Antti Kivijärvi, puh. 0400 624 689, antti.kivijarvi@nuorisotutkimus.fi

8. Tutkimuksen luonne

Kertatutkimus

Seurantatutkimus

9. Tutkimusaineiston säilyttäminen, hävittäminen tai arkistointi

Tutkimusaineiston säilytysaika tutkimustarkoituksessa (käyttötarkoituksen mukainen säilytysaika):

Henkilötietoja sisältävää tutkimusaineistoa säilytetään siihen saakka, kunnes hankkeessa kerätty aineisto on analysoitu ja kaikki tutkimuksen tulokset on julkaistu. Tutkimusaineistoa säilytetään tulosten luotettavuuden arvioimista varten enintään viisi vuotta hankkeen rahoituksen päättymisen jälkeen eli 31.12.2030 asti.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen:

- Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään
- Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto arkistoidaan
 - ilman tunnistetietoja
 - tunnistetiedoin

Jos tutkimusaineisto arkistoidaan, niin mikä on arkistointipaikka:

Tutkimusaineisto arkistoidaan soveltuvin osin Tietoarkistoon (FSD) anonymisoidussa tekstimuodossa. Tietoarkistolla on tutkimusaineistojen luotettavan säilytyksen ja jatkokäytön kansainvälinen CoreTrustSeal -sertifikaatti ja aineistojen avaaminen ei vaaranna tutkittavien tietosuojaa. Aineistojen saaminen uuteen tutkimuskäyttöön edellyttää konsortion hyväksymää tutkimussuunnitelmaa.

10. Mikä on henkilötietojen käsittelytarkoitus?

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus.

Tässä laajan tutkimushankkeen osatutkimuksessa tarkastellaan sitä, miten Suomessa asuvat kielivähemmistöt saavat, käyttävät ja tuottavat monikielistä tietoa. Käytännössä tutkimuksessa selvitetään haastattelujen sekä tiedonhakutehtävien avulla, millaista tietoa hiljattain Suomeen muuttaneet ukrainan- ja venäjänkielisten ihmiset tarvitsevat, mistä lähteistä he etsivät tietoa, mitä kieliä ja mitä apuvälineitä he käyttävät. Erityisesti tutkimuksessa tarkastellaan digitaalisten alustojen ja konekääntämisen käyttöä.

11. Millä perusteella henkilötietoja käsitellään?

Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta. Tässä tutkimuksessa käsittelyperuste on:

- yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö, tarkemmin:

- tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
- tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
- yleisen edun mukaisen viranomaistehtävän suorittaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:
- rekisteröidyn suostumus ⁹
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen säädökset:

Tutkimuksessa käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia henkilötietoja tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja ⁹. Niiden käsittelylle tarvittava erityisperuste on:

- yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus, tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi
- rekisteröidyn nimenomainen suostumus
- tärkeä yleinen etu koskeva syy lainsäädännön nojalla
- kansanterveyteen liittyvä yleinen etu

12. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää?

Tutkimusaineisto sisältää seuraavia henkilötietoja: nimi, ikä, sukupuoli, äidinkieli, synnyinpaikka, kansalaisuus, koulutus, sosioekonominen asema, tietty päivämäärä (Suomeen saapumisen ajankohta), äänitallenne. Tutkimukseen käytettävä aineisto ei sisällä henkilötunnuksia. Yhteystiedoista kerätään asuinpaikka, sähköpostiosoite ja puhelinnumero. Hankkeessa ei kerätä erityisiä henkilötietoja mutta esimerkiksi haastatteluissa mahdollisesti kertyy tietoa esimerkiksi henkilön poliittisista tai uskonnollisista näkemyksistä, seksuaalisesta identiteetistä, etnisestä alkuperästä ja maahanmuuttotaustasta. Erityiset henkilötiedot poistetaan aineistosta käsittelyvaiheessa, ellei niillä ole merkitystä tutkimustulosten kannalta

13. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään?

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
 - Haastattelu
 - Videointi
 - Sähköinen kyselylomake (Webropol, Redcap tai vastaava)
 - Postissa lähetettävä kyselylomake
 - Muu tapa, mikä:
- Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:
- Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista

14. Tietojen siirto/luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Henkilötietoja ei säännönmukaisesti luovuteta hankkeen osapuolien organisaatioiden ulkopuolelle. Tutkimusrekisterin tietoja voidaan luovuttaa DECA-hankkeen muille partnereille Helsingin ja Tampereen yliopistoissa sekä Aalto-yliopistossa hankkeessa

laaditun yhteistyösopimuksen nojalla. Kaikki DECA-hankkeen tutkijat ovat sitoutuneet noudattamaan samoja tietosuojan liittyviä periaatteita eivätkä luovuta tietoja muille tahoille. Mikäli tietoja luovutetaan tutkimusorganisaatioiden ulkopuolelle, esimerkiksi litterointi- tai käännöspalveluja tarjoavalle yritykselle, vastuullinen johtaja tekee tietojen käsittelijän kanssa tietosuojasopimuksen ja ohjeistaa henkilötietojen käsittelystä asianmukaisesti.

15. Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä eikä luovuteta Euroopan talousalueen ulkopuolelle, niitä käsitellään ainoastaan EU:n alueella.

16. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattista päätöksentekoa.

Tieteellisessä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyä ei käytetä osallistujia koskevaan päätöksentekoon.

17. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tutkimuksen osalta on tehty eettinen ennakoarviointi:

- Kyllä
Puoltavan lausunnon antanut tutkimuseettinen toimikunta:
- Ei

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot on suojattu seuraavasti:

- käyttäjätunnuksella salasanalla käytön rekisteröinnillä kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
- muu tapa, mikä: kaksivaiheinen tunnistautuminen

Pseudonymisointi ja anonymisointi:

Tutkimusaineistot pseudonymisoidaan. Tutkimustulokset julkaistaan siinä muodossa, ettei yksittäinen henkilö ole yleisesti tunnistettavissa.

Tässä tutkimuksessa:

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja)
- Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisointi)
 - Tunnisteellisuuteen voi palata koodiavaimen avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja
 - Aineisto analysoidaan käyttäen vain epäsuoria tunnistetietoja
- Aineisto sisältää vain epäsuoria tai pseudonyymejä tunnistetietoja
- Aineisto analysoidaan suurin tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Suojatoimet erityisten henkilötietojen osalta:

- Tutkimussuunnitelma
- Tutkimuksen vastuuhenkilö, kuka: vastuullinen johtaja, Maarit Koponen

- Henkilötietoja käsitellään ja luovutetaan vain tutkimustarkoituksiin ja toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- Tutkimuksen osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi

18. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyllä on tietosuoja-asetuksen mukaan oikeus:

- saada tietoa henkilötietojen käsittelystä, ellei laissa ole erikseen säädettyä poikkeusta
- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- oikaista tietojaan
- poistaa tietonsa (ei sovelleta, jos käsittelyperuste on lakisääteinen tai yleisen edun mukainen tehtävä)
- rajoittaa tietojensa käsittelyä
- vastustaa tietojensa käsittelyä, jos käsittelyperuste on yleinen tai oikeutettu etu
- pyytää itse toimittamiensa henkilötietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen, jos käsittelyperuste on suostumus
- peruuttaa antamansa suostumus
- henkilötietojen oikaisua/poistoa/käsittelyn rajoitusta koskeva rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (rekisteröity voi sallia automaattisen päätöksenteon suostumuksellaan)
- tehdä ilmoitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä

Rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan ottamalla yhteyttä tutkimuksen yhteyshenkilöön tai tietosuojavastaavaan. Lisätietoja rekisteröidyn oikeuksista antavat tutkimuksen yhteyshenkilö ja/tai tutkimuksen tietosuojavastaava.

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Tutkimukseen osallistuvan oikeuksista poikkeaminen on tarpeen ja perusteltua, jos tutkimuksella on yleisen edun mukaiset tarkoitukset ja tutkimukseen osallistuvan oikeudet todennäköisesti estävät tarkoitusten saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti ja tällaiset poikkeukset ovat tarpeen näiden tarkoitusten täyttämiseksi.

- Rekisteröidyn oikeuksista ei poiketa tässä tutkimuksessa